

RESUM

A Camerun, diferents aspectes posen de manifest la ineficàcia i la inadaptació del mode actual de producció de l'habitatge urbà. Els organismes públics encarregats de la producció de l'habitatge, com la SIC o la MAETUR, no semblen haver-se adaptat a la situació econòmica existent. La inadaptació de l'oferta als propis contextos socioculturals ha deixat durant molt de temps extenses zones desocupades dins les ciutats on paradoxalment la manca d'habitatge és evident. En contraposició, el sector informal de l'habitatge s'imposa cada vegada més com a operador principal. Aquest disposa d'una mà d'obra abundant, d'una àmplia varietat de materials i de tècniques d'utilització i distribució ben definides. Posseeix també els seus propis mecanismes financers, com les *tontines*, que s'han demostrat eficaços durant anys.

La insuficiència quantitativa de l'oferta d'habitatge planificat en bones condicions i accessible econòmicament per la majoria de la població provoca la generació de l'habitatge espontani. A Yaoundé, el 60% dels habitants viuen en barris espontanis. Encaixats a les vessants de la ciutat, entre les línies de carena on es situen els barris de millor standing i els cursos d'aigua que recorren el fons de les valls, els teixits espontanis es caracteritzen per la seva elevada densitat de població i la precarietat de les seves construccions, així com per la manca d'infraestructures que garanteixin l'accés als serveis bàsics als seus habitants. Les conseqüències d'aquesta problemàtica, analitzades en aquest estudi per al barri de Melen, es reproduïxen a la resta dels barris d'habitatge espontani dens de Yaoundé.

En el cas de l'aigua potable, la xarxa de la ciutat segueix el traçat dels eixos viaris principals, donant servei principalment als habitants dels barris de millor standing i els de tipus planificat. Als barris espontanis i perifèrics, només una tercera part de les famílies hi estan connectades. La resta, davant la impossibilitat de pagar una connexió massa cara pels seus ingressos, accedeixen a l'aigua pagant als revenedors preus superiors als estipulats, o bé aprovisionant-se en pous, fonts i altres emergències d'aigua naturals.

La població realitza una pràctica selectiva dels punts d'aigua segons els usos. Els punts d'aigua tradicionals són utilitzats majoritàriament per als usos domèstics com la neteja de la casa o la roba, tot i que en cas de talls en el subministrament de la xarxa, alguns d'ells són destinats també a extreure'n l'aigua per a la beguda. Però en general, per a aquest ús els habitants de Melen opten per comprar-la a les fonts privades o als revenedors informals connectats a la xarxa. La tria d'una o altra opció depèn del poder adquisitiu de les famílies i de la seva localització dins del barri, que els facilita o els dificulta l'accés als diferents modes d'obtenció de l'aigua, i condiona, en darrer terme, la qualitat del servei que reben.

Yaoundé no disposa d'una xarxa de sanejament global que doni servei a tota la ciutat. Les estacions de depuració realitzades per l'administració pateixen greus problemes en el seu funcionament, degut sobretot a la manca de recursos i de manteniment. Davant d'aquesta situació, a la ciutat predominen els sistemes autònoms com les latrines i les fosses sèptiques. En els barris d'habitatge dens això constitueix un greu problema de salut. Les latrines tradicionals, dotades de fosses no estanques o directament buidades al medi sense cap tipus de tractament previ, constitueixen la principal font de contaminació de les aigües subterrànies del barri de les quals s'abasteix gran part de la població. D'altra banda, la manca d'una xarxa de pluvials i d'infraestructures que canalitzin i evacuin les aigües grises provoca que aquestes circulin lliurement a través de les vies del barri, donant lloc al seu estancament i a la proliferació de mosquits portadors de malalties hidríques com el paludisme, molt esteses entre la població dels barris espontanis. Les deficiències en el sanejament tenen conseqüències directes en la salut dels habitants i en les seves condicions de vida en general.

Pel que fa a la xarxa elèctrica, els habitants de Melen disposen majoritàriament d'electricitat a casa. La xarxa d'electricitat cobreix la pràctica totalitat de la superfície de Yaoundé, a diferència de la xarxa d'aigua potable. Però això no implica que tots els habitants hi estiguin abonats. Moltes famílies de Melen no poden costejar-se el preu d'una connexió particular, i per això opten per dues alternatives: o bé es connecten a la xarxa del veí, pagant pel seu consum, o bé es connecten il·legalment a les línies que travessen el barri. La quantificació de les despeses en electricitat revela que el mode de connexió condiona la quantitat consumida, i per tant, la qualitat del servei que finalment reben les famílies.

La relació amb la tipologia d'habitatge, com a indicador de la capacitat socioeconòmica de les famílies, mostra que existeix una relació clara entre el nivell socioeconòmic de les famílies i la qualitat dels serveis urbans als quals tenen accés. L'anàlisi a partir d'indicadors representatius dels diferents modes d'accés als serveis urbans permet establir els umbrals que caracteritzen cada família dins dels diferents nivells d'accés als serveis, i defineix els trets característics que determinen els salts de qualitat en el servei.

La intervenció en la millora dels serveis urbans amb l'objectiu d'augmentar la qualitat de vida dels habitants d'aquestes zones ha de tenir molt presents els mecanismes que regulen cadascuna de les modalitats d'accés als serveis bàsics, i definir actuacions que incideixin directament en la millora de la qualitat del servei que obtenen les famílies de Melen.